

МОТИВИ

към проект на наредба за резервите за гарантиране на brutния размер на вноските във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и резервите за гарантиране на пенсионните плащания

Причини, налагащи приемането:

Със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 27 от 2026 г.) са извършени съществени промени в уредбата на резервите, създавани от пенсионноосигурителните дружества, които включват:

✓ създаване на резерви за гарантиране на brutния размер на осигурителните вноски в професионалните пенсионни фондове предвид въведената гаранция в тази насока;

✓ промяна в размера на резервите за гарантиране на brutните вноски – от фиксиран размер от 0,5 на сто се преминава към размер в диапазон от 1 до 1,5 на сто от нетните активи на съответния фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване;

✓ преобразуване на резервите за гарантиране изплащането на пожизнените пенсии в резерви за гарантиране на пенсионните плащания, които да служат за покриване на недостиг не само във фонда за изплащане на пожизнени пенсии, а и във фонда за срочни плащания, съответно да покриват рисковете, поети както във връзка с тези пенсии, така и със срочните плащания при придобито право на пенсия;

✓ промяна в размера на резерва за гарантиране на пенсионните плащания, от фиксиран размер от 1 на сто към размер в диапазон от 4 до 6 на сто от капитализираната стойност на пенсиите и разсрочените плащания;

✓ премахване на възможността за отпускане на пожизнени пенсии от индивидуални партии в доброволен пенсионен фонд и съответно отмяна на уредбата на пенсионните резерви.

Към настоящия момент Наредба № 19 от 08.12.2004 г. за пенсионните резерви и резервите за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии (Наредба № 19) и Наредба № 68 от 10.06.2021 г. за резервите на пенсионноосигурителните дружества за гарантиране на brutния размер на вноските (Наредба № 68) са подзаконовите нормативни актове, регламентиращи реда за създаване на пенсионни резерви от пенсионноосигурителните дружества, които управляват фонд за допълнително доброволен пенсионно осигуряване, изискванията към формирането, изчисляването и поддържането на резервите за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии, допълването им и освобождаването на средства от тях от пенсионноосигурителните дружества, които управляват универсален пенсионен фонд, както и реда за формиране и преизчисляване на резерва за гарантиране на brutните вноски. Във връзка с настъпилите промени на законово ниво е необходимо цялостно актуализиране на подзаконовата нормативна уредба, регламентираща тези въпроси. Предвид необходимостта от съществени и многобройни промени в Наредба № 68 и включването на уредбата на резервите за гарантиране на пенсионните плащания, е изготвен проект на наредба за резервите за гарантиране на brutния размер на вноските във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и резервите за гарантиране на пенсионните плащания, като се предлага действащите Наредба № 68 и Наредба № 19 да бъдат отменени.

Цели, които се поставят с приемането на наредбата:

С предложеният проект на наредба се цели привеждането на подзаконовата

нормативна уредба в съответствие с настъпилите законови промени посредством:

✓ регламентиране на резерви за гарантиране на brutния размер на внесените осигурителни вноски и на пенсионните плащания, осигуряващи по-висока степен на защита за осигурените в универсален пенсионен фонд и професионален пенсионен фонд лица, съответно на получателите на пенсионните плащания чрез повишаване на минималния праг на резервите;

✓ съобразяване на реда за освобождаване на средства от резервите с обстоятелството, че не са определени с фиксиран размер, а в съответния диапазон, описан по-горе;

✓ създаване на условия за по-ефективно управление от страна на пенсионноосигурителните дружества на рисковете, покривани от описаните резерви.

Предлага се всяко пенсионноосигурително дружество, управляващо универсален пенсионен фонд, да създава със собствени средства резерв за гарантиране на brutния размер на вноските в него към края на месеца, през който е постъпила първата вноска във фонда. Размерът на резерва при създаването му ще се определя въз основа на стойността на нетните активи на универсалния пенсионен фонд към последния работен ден на месеца, през който е постъпила първата вноска.

С проекта на наредба се предлага пенсионноосигурителното дружество да преизчислява посочените резерви към края на всеки месец. Всеки резерв трябва да бъде в размер от 1 до 1,5 на сто от стойността на нетните активи на съответния фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, изчислена към края на последния работен ден на съответния месец.

С предложените разпоредби се цели въвеждането на по-ясен и предвидим механизъм за поддържане на адекватно ниво на резервите на пенсионноосигурителните дружества. Чрез ежемесечното преизчисляване се гарантира, че размерът на резервите отразява текущата стойност на нетните активи на съответния фонд и се ограничава рискът от натрупване на отклонения във времето. Определянето на диапазон от 1 до 1,5 на сто осигурява баланс между необходимостта от финансова стабилност и ефективното управление на средствата, като същевременно създава гъвкавост при различни пазарни условия.

Когато при преизчисляване на резерва неговата стойност е по-ниска от минималния размер, дружеството трябва да допълва съответния резерв със собствени средства за привеждане на стойността му в съответствие с минималния размер, съответно когато при преизчисляване на резерва неговата стойност е по-висока от максималния размер, дружеството ще освобождава превишението от съответния резерв за привеждане на стойността му в съответствие с максималния размер.

Предвиждането на задължение за допълване на резерва със собствени средства при спад под минималния размер има за цел да гарантира непрекъснато покритие на риска и защита на интересите на осигурените лица, пенсионерите и техните наследници. От друга страна, регламентирането на възможността за освобождаване на средства при надвишаване на максималния размер предотвратява неефективното блокиране на капитал и подпомага по-рационалното управление на ресурсите на дружеството. Така се постига поддържане на резервите в нормативно определените граници и се повишава прозрачността и дисциплината в управлението им.

Въвежда се изискване всяко пенсионноосигурително дружество, управляващо универсален, професионален и/или доброволен пенсионен фонд, да създава резерв за

гарантиране на пенсионните плащания, считано от началото на годината, следваща годината на сключване на първия договор за изплащане на съответен вид пенсионно плащане, включително допълнителни пожизнени пенсии за старост, срочни професионални пенсии за ранно пенсиониране, лични и наследствени пожизнени пенсии, както и разсрочени плащания, предвидени в Кодекса за социално осигуряване.

Наред с това се предвижда, в случаите когато пенсионноосигурителното дружество не е създадо фонд за изплащане на пожизнени пенсии, същото да създаде резерв за гарантиране на пенсионните плащания и да прехвърли в него съответните средства, определени в Кодекса за социално осигуряване, в срок до един месец от датата на установяване на условията за тяхното прехвърляне, с оглед осигуряване на законосъобразност и финансова обезпеченост на поетите ангажменти към осигурените лица.

Предвиденият механизъм за задължително допълване на резерва при спад под минималния праг и освобождаване на средства при надхвърляне на максималния размер ще допринесе за по-ефективно и балансирано управление на средствата на дружествата, като същевременно ще ограничи натрупването на излишни средства и ще създаде гъвкавост при тяхното използване.

С прилагането на предложения проект на наредба се очаква да се постигне повишаване на финансовата стабилност на системата за допълнително пенсионно осигуряване, усъвършенстване на управлението на средствата на пенсионноосигурителните дружества чрез въвеждане на ясна процедура за освобождаване на средства от резервите, както и увеличаване на прозрачността и проследимостта на процесите по тяхното формиране и използване.

С проекта на наредба не се утвърждават съдържащите се в действащата Наредба № 68 от 22.06.2021 г. образци на справки за резервите за гарантиране на brutния размер на вноските, тъй като тази информация ще бъде включена в отчетите за надзорни цели, които ще бъдат утвърдени с друга наредба на Комисията за финансов надзор.

Очаквани резултати от прилагането:

В резултат от предлаганите изменения ще се поддържа висока финансова стабилност и предвидимост в управлението на средствата в системата на допълнителното пенсионно осигуряване, чрез въвеждане на ясно регламентиран механизъм за формиране, поддръжане и актуализиране на резервите със собствени средства на пенсионноосигурителните дружества. Създаването на резерв за гарантиране на brutния размер на вноските още при постъпването на първата вноска във фонда, както и ежемесечното му преизчисляване в рамките на определени минимални и максимални граници, ще осигури своевременното му привеждане в съответствие с размера на нетните активи на съответния фонд и ще гарантира неговата адекватност.

Въвеждането на изискване за създаване на резерв за гарантиране на пенсионните плащания ще осигури допълнителна защита на правата и интересите на осигурените лица, пенсионерите и техните наследници, като същевременно гарантира финансовата обезпеченост на поетите ангажменти за изплащане на различните видове пенсии и разсрочени плащания. В случаите, когато не е създаден фонд за изплащане на пожизнени пенсии, задължението за създаване на такъв резерв и прехвърляне на съответните средства в кратък срок ще осигури непрекъсваемост и законосъобразност в процеса по изплащане на дължимите суми.

В обобщение, предложенията ще доведат до по-висока степен на защита на осигурените лица, пенсионерите и техните наследници, засилване на финансовата устойчивост на пенсионноосигурителните дружества и увеличаване на прозрачността и ефективността при управлението на резервите и пенсионните плащания.

С преходните и заключителните разпоредби на проекта на наредба се осигурява плавен преход към новата нормативна уредба, като се създават условия за избягване на затруднения при нейното прилагане.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Прилагането на проекта на наредба не е свързано с допълнителни разходи за пенсионноосигурителните дружества извън тези, произтичащи от настъпилите промени на законово ниво.

Проектът няма пряко отражение върху държавния бюджет и бюджета на Комисията, като спазването на нормативните изисквания ще се контролира в рамките на системата за осъществяване на надзор над дейността по допълнително пенсионно осигуряване.

Анализ на съответствието с правото на Европейския съюз:

Проектът на наредба не съдържа разпоредби, които представляват мерки за осигуряване изпълнението на акт на правото на Европейския съюз или които транспонират изисквания на такъв акт, поради което не е приложена справка за съответствието му.

Проектът е разработен в пълно съответствие с общите принципи на правото на Европейския съюз, установени в чл. 5 от Договора за Европейския съюз, включително принципите на субсидиарност и пропорционалност. Предвидените разпоредби не въвеждат дискриминационни мерки, не създават необосновани пречки пред свободното движение на капитали или услуги и не натоварват административно субектите над необходимото за постигане на целите на акта. С това се гарантира юридическата сигурност и стабилност на подзаконовата уредба в контекста на членството на Република България в Европейския съюз.

На основание чл. 6 от Правилата за нормативна дейност на Комисията за финансов надзор проектът на наредба за резервите за гарантиране на brutния размер на вноските във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и резервите за гарантиране на пенсионните плащания, заедно с мотивите, се публикува на интернет страницата на Комисията за финансов надзор, като срокът за предложения и становища по проекта на наредба, публикуван за обществени консултации, е 30-дневен.